

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

ORIENTAČNÍ PRŮZKUM DIETRICHŠTEJNSKÉ KRYPTY POD DÓMEM SV. VÁCLAVA V OLOMOUCI

(okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav, Olomouc

Z podnětu administrátora dómské fary u sv. Václava, dr. Leopolda Dýmala, byla v prosinci 1971 otevřena tzv. dietrichštejnská krypta pod dómským prebytěm. Krypta sestává ze dvou oddílů. Běžně přístupný horní oddíl je třílodní prostora, vytvářející zvýšené podlaží chóru, přístupná dvěma schodišti. Před oltářem v ose této prostory je vchod krytý kamennou deskou, jímž lze vstoupit na schodiště do dolní krypty.

Pohřebiště je podzemní součástí smělé stavby renesančního chóru, který byl vybudován za kardinála Františka Dietrichštejna (1599—1636) v letech 1616—1618, avšak obě krypty nebyly dokončeny ještě v době kardinálovy smrti. Dietrichštejn pamatoval na jejich výstavbu obnosem 3000 zlatých. Práce na kryptách pak financovali jeho dědici Max a Ferdinand z Dietrichštejna, provedl je olomoucký stavitel Petr Schüller spolu s kameníkem Václavem Wagnerem, a byly ukončeny až v roce 1661.¹

1. Rakev budovatele krypty, kardinála Františka Dietrichštejna, je umístěna v ose prostory hlavou ke zdi. Je však prázdná a chybí jí dno. O zmizení tělesných pozůstatků se udržuje fáma, že byly odplaveny ramenem řeky Moravy.²

2. Po pravici prvé rakve byl uložen olomoucký biskup Karel z Lichtenštejna, zemřelý v roce 1695. Jeho rakev byla neznámými vlivy těžce deformována.

3. Rakev uložená vlevo od Dietrichštejnovy rakve se prozatím nepodařilo spolehlivě identifikovat. Část znamená na štítku v nohách rakve ukazuje sice na určitou souvislost se světicím biskupem Václavem Freyenfelsem, podle dómského historika Mořice Kráčmera³ by měla příslušet kardinálu Ferdinandu Juliu Troyerovi († 1758).

4. Rakev stojící před rakví č. 3 obsahuje tělesné pozůstatky kardinála Marie Tadeáše Trautmannsdorfa († 1819),⁴ před ní je postavena válcová kanopa s vnitřními orgány zemřelého.

Není jisto, kdy byla posledně dolní krypta otevřena. Následující arcibiskup arcivévoda Rudolf († 1831) byl pohřben v císařské hrobce u kapucínů ve Vídni, pouze jeho srdce bylo uloženo ve výklenku horní dietrichštejnské hrobky v Olomouci. K otevření došlo patrně v době regotizace za arcibiskupa kardinála Fürstenberka v letech 1883—1890. Stav všech rakví (zvláště dezolátní je rakev Karla z Lichtenštejna) vyžaduje odborné konzervace, proto detailní průzkum epigrafický a uměleckohistorický byl odložen až na dobu komplexního zajištění tohoto významného celku. V každém případě jde o památky tohoto druhu v Olomouci značně ojedinělé, které ušly známým sběrným akcím roku 1810.⁴

Poznámky:

¹ Václav Richter, Raněstředověká Olomouc, Spisy University JEP v Brně, filosofická fakulta 63, Praha—Brno 1959, 155. — Adolf Nowak, Kirchliche Kunst-Denkmale aus Olmütz, I, Olmütz 1890, 35; II, 1892, 47, 52, obr. 19 (podélný řez dómem s kryptami z r. 1883, kreslil Richard Völkel).

² Viz např. stař. Metoděje Zemka v Katalogu kněžstva arcidiecéze olomoucké 1949, 40. — Způsob uložení rakve od r. 1661 zcela vylučuje tuto možnost. Ke zmizení ostatků by muselo dojít během čtvrtstoletí mezi datem kardinálovy smrti (1636) a dokončením krypty. V tomto případě je nemyšlitelné, aby do hrobky byla uložena prázdná rakev.

³ Mořic Kráčmer, Dějiny metropolitního chrámu sv. Václava v Olomouci, Olomouc 1887, 87

⁴ Tamtéž, 111.

⁵ Tak např. bylo z krypty bývalého jezuitského kostela 7. září 1810 odvezeno 6 cínových a 2 měděné rakve (mezi nimi i rakev zakladatele olomoucké university biskupa Viléma Prusinovského). Srv. Josef Tittel, Die Restaurierung der Maria-Schneekirche (k. u. k. Garnisonskirche) in Olmütz in den Jahren 1916—1918, 27, 54.

Orientierungsuntersuchung der Dietrichsteinschen Gruft unter dem Dom des Hl. Wenzels in Olomouc. Die Untersuchung im Jahre 1971 zeigte, dass in der unteren Diele der Dietrichsteinschen Gruft Särge von drei Olmützer Bischöfen und eines Erzbischofes beigesetzt sind. Der Sarg des Gründers der Gruft Franz Kardinal von Dietrichstein ist leer, der zweite gehört Bischof Karl von Liechtenstein († 1695), der dritte, der Kardinal Ferdinand Julius Troyer († 1758) zugesprochen wird, ist z. Z. fraglich, der vierte Sarg gemeinsam mit der Kanope gehört Kardinal Maria Thadeus Trautmannsdorf († 1819).

ZÁCHRANNÉ AKCE NA NÁMĚSTÍ SVOBODY V OPAVĚ (okr. Opava)

JIŘÍ PAVELČÍK, AÚ ČSAV Brno

V rámci úprav vozovky jižní části vnitřního okruhu v Opavě bylo rekonstruováno i autobusové nádraží na náměstí Svobody. V jeho západní části byly při výkopu hluboké rýhy pro armatury

rozvodné sítě proraženy kulturní vrstvy. Z nich se podařilo pracovníkům expozitury v Opavě získat keramický materiál a úlomky kachlů, které je datují do 16. až poloviny 17. století. Zajímavou součástí nálezového komplexu tvoří kovářská a lитеcká struska. Ta spolu s drobnými bronzovými předměty (náprstek, kování apod.) ukazuje, že v prostoru Hradecké (jižní) brány byly umístěny vně hradeb dílny, zpracovávající kovy. Domněnku, že řemesla, používající oheň, a tudíž představující trvalé nebezpečí pro středověké město, byla vykázána z hradeb, potvrzuje i nález hrnčířské pece ve východní části náměstí Svobody, prozkoumaný pracovníky Slezského muzea v Opavě.

Rettungsaktion am náměstí Svobody (Freiheitsplatz) in Opava (Bez. Opava). Aus den mächtigen Kulturschichten, die bei der Rekonstruktion des Autobusbahnhofes am náměstí Svobody (Freiheitsplatz) gestört wurden, gewannen Mitglieder der Expositur in Opava reiches keramisches Material und Kachelbruchstücke. Gemeinsam mit diesen gelang es ihnen, Schmiede- und Gußschlacke sowie kleine bronzene Gegenstände zu gewinnen (z. B. einen Fingerhut). Das gewonnene Material kann in das 16. bis in die Mitte des 17. Jhs. datiert werden.

VÝZKUM VODNÍHO ZARÍZENÍ U PŘIBIC (okr. Břeclav)

JOSEF UNGER, Regionální muzeum, Mikulov
(Tab. 108)

Po upozornění dr. R. Vermouzka a V. Effenbergera byla prozkoumána dřevěná roura, jejíž část v délce 2,8 m vyčnívala z levého břehu řeky Jihlavy v trati „Bedřichův les“ u Přibic. Výzkumem, na němž se významně podílel i vojenský útvar Vranovice bylo zjištěno, že v hloubce 3 m se nacházejí zbytky dřevěného potrubí, táhnoucího se ve směru kolmo k dnešnímu toku řeky. Potrubí sestává ze dvou částí, jejichž spoj a jeden konec spočívají na praztcích. Na zachovaných místech bylo zjištěno, že potrubí mělo původně světlost 0,5 × 0,4 m a sestávalo z masivního koryta a krycí desky. Spoj a konec byly zajištěny mohutnými železnými skobami. Celková dochovaná délka potrubí je 15,6 m. Jedná se zřejmě o zařízení související s rybníkem Fridrich, který byl v těch místech zřízen v druhé polovině 16. století a vypuštěn v druhé polovině 17. století.¹

Poznámka:

¹ R. Hurt, Dějiny rybníkářství na Moravě a ve Slezsku, Brno 1960, díl I, 78; díl II, 93.

Grabung der Wassereinrichtung bei Přibice (Bez. Břeclav). In der Flur „Bedřichův les“ hat man eine Holzleitung untersucht, die 15,6 m lang war und eine Lichtweite von 0,5 × 0,4 m hatte. Es handelt sich um eine Einrichtung, die mit dem Teich „Fridrich“ zusammenhängt; er wurde in der zweiten Hälfte des 16. Jhs. errichtet und in der zweiten Hälfte des 17. Jhs. aufgelöst.

KOSTROVÉ HROBY ZE ŽÁDOVIC (okr. Hodonín)

ROBERT SNÁŠIL, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště

V říjnu 1971 bylo Slovákckému muzeu ohlášeno, že v Žádovicích jsou při pozemních pracech rozrušovány kostrové hroby. Na místě byl 16. října proveden zjišťovací průzkum.

Lokalita s nálezy kostrových hrobů se nachází při východním okraji Žádovic na jazykovitém výběžku zvýšeného terénu ležícího při pravém břehu potoka. Samotná lokalita nesoucí název „Hradisko“ je vyvýšena nad okolní rovný terén o 10–15 m. Má strmé svahy, pouze na SV se napojuje užší šíjí na ostatní vyvýšený terén.

Na základě informací F. Rupce, Žádovice č. 3, který sledoval a aktivně se rovněž účastnil všech předchozích terénních úprav „Hradiska“, je možno rekonstruovat historii návrší takto: „Hradisko“ mělo původně zaoblené temeno, které bylo v roce 1917 upraveno na plošinu tanečního parketu. Již tehdy se při úpravách nacházely lidské kostry v hloubce 40–200 cm pod povrchem (uvedená maximální hloubka odpovídá zachovalé výšce profilu spojovací šíje). V hlubších hrobech byly pry i kosti z hrobů výše uložených. V roce 1936, při rozšiřování plošiny, byly opět objevovány hroby. V témže roce byl na upraveném terénu vysázen sad, jehož zbytky jsou dodnes patrné a vybudován rezervoár

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné